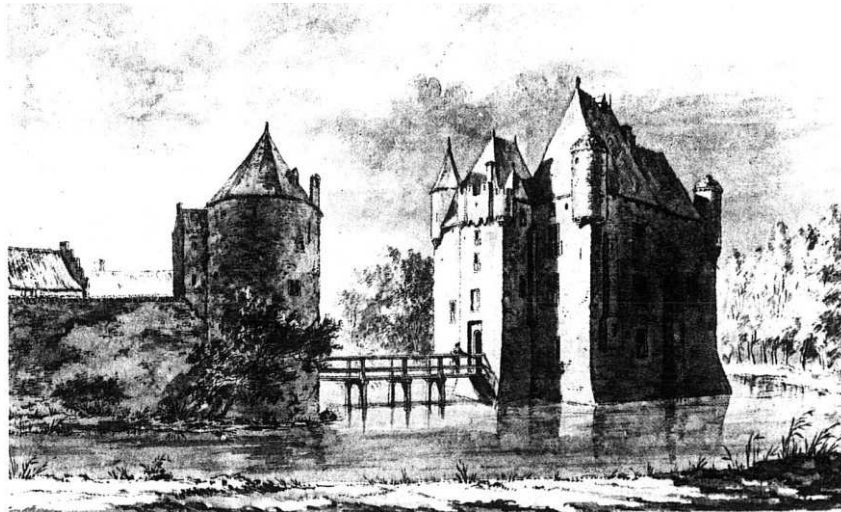

GENEALOGISCH TIJDSCHRIFT

NGV AFDELING BETUWE

AQUA VITAE

Frissenstein door A. Rademaker

Fotoreproducties Collectie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie Den Haag

INHOUDSOPGAVE

Colofon	2
Van de voorzitter	3
Lezingenprogramma voorjaar 2009 afdeling Betuwe	4
De afstamming van het geslacht Van Haeften, <i>J.N.A. Groenendijk</i>	6
Favoriete voorouder: stamvader Gijsbert Hendriksen van de Westeringh <i>W. van de Westeringh</i>	10
De bibliotheek van de afdeling: een verslag van de bibliothecaris, <i>P.C. van Maanen</i>	12
Kennismaken met, <i>M. van Beek-Montens</i>	15
Nieuws van de archieven in onze regio, <i>J. Kuijntjes</i>	17
In memoriam van mevrouw Van Rijnberk, <i>A.J.G. Hogendoorn</i>	18
Kennismaken met, <i>M. van Beek-Montens</i>	20
Walraven van Haeften, een rijk en machtig man, <i>P. Welling</i>	21

Omslag: Frissenstein door A. Rademaker.

*Het overnemen van artikelen zonder toestemming van de redactie is niet toegestaan.
De inhoud van de artikelen is voor verantwoording van de auteur.*

Losse tijdschriften: € 1,20 per stuk.

2009, 12e jaargang nr. 1

NGV AFDELING BETUWE

Colofon

Zie afdelingswebsite: <http://betuwe.ngv.nl>

Van de voorzitter

Het najaar van 2008 met een viertal boeiende lezingen ligt inmiddels achter ons. Het was plezierig om steeds een goede opkomst te kunnen begroeten. De bijeenkomst in september vormde een uitzondering. Het bestuur heeft hiervoor geen duidelijke redenen kunnen ontdekken en zij beschouwt het daarom als een toevalstreffer.

Een van de lezingen had betrekking op de genetische genealogie, een nieuwe loot binnen de genealogie waarop ik u al eerder attendeerde. Dat hiervoor veel belangstelling bestaat, was duidelijk te merken bij de afsluiting van het landelijke DNA-project op 29 november in Leiden. De collegezaal waarin voor enkele honderden een plek was, bleek bijna te klein. Tot de aanwezigen behoorden ook meerdere leden van onze afdeling Betuwe.

Het was bijzonder interessant te horen hoe op basis van DNA-materiaal uit opgegraven skeletten wordt nagegaan welke families omstreeks 1000-1200 voorouders hadden in Vlaardingen en Eindhoven. Daarmede wordt voor deze plaatsen een brug geslagen over een periode, waarvoor vanwege stadsbranden nauwelijks geschreven documenten beschikbaar zijn. Het is te verwachten, dat dergelijke onderzoeken ook voor andere plaatsen in Nederland licht in een nog duistere periode gaan brengen.

Over het landelijke DNA-project is een boek samengesteld, dat de aansprekende titel 'De zonen van Adam in Nederland' heeft gekregen. Het zou medio december worden uitgebracht en bij de 400 deelnemers aan het project op de mat worden bezorgd. Degenen die uit dit unieke boek iets interessants oppikken, wil ik hierbij alvast oproepen om daarover te vertellen in een tien minutenpraatje, waarvoor in april 2009 gelegenheid wordt geboden.

Op deze plaats wil ik graag nogmaals mijn waardering richting Peter van Maanen uitspreken voor het weer op orde brengen van onze bibliotheek. Zoiets dient bij tijd en wijle te gebeuren. Van de ruim 550 titels is een nieuw overzicht gemaakt, dat u kunt vinden op de pagina's van de afdeling Betuwe op www.ngv.nl. Tegelijkertijd wil ik wijzen op de site www.hogenda.nl van onze zusterverenigingen Ons Voorgeslacht en Prometheus. Hierop worden in hoog tempo kwartierstaten, genealogieën, familiewapens en bronnen opgenomen, waaronder ook veel materiaal over de Betuwe. Het is ook een mooie plek, naast natuurlijk onze bibliotheek, om uw levenswerk voor anderen beschikbaar te stellen als u hiermede niet meer verder gaat.

Wellicht heeft u het gemist in de novembereditie van Gens Nostra. Hierin stond, dat het NGV-hoofdbestuur op zoek is naar mensen voor een (niet-permanente)

denktank over een breed scala aan onderwerpen zoals de privacywetgeving, de digitalisering van archiefstukken en de teruggang van traditionele verenigingen door internet. Mocht u interesse hebben, schroom dan niet te reageren.

Het afgelopen najaar is het niet gekomen van het voornemen om een soort huiskamerbijeenkomst te organiseren voor gebruikers van de computerprogramma's Aldfaer en GensDataPro. Dit houdt u nog tegood.

Verderop in deze Aqua Vitae kunt u lezen, dat weer een aantal lezingen over uiteenlopende onderwerpen op de rol staat. Het bestuur hoopt daarmee in 2009 een goede start te maken. Verder hoopt het Bestuur, dat het nieuwe jaar u veel gezondheid en uiteraard ook veel leuke genealogische vondsten gaat brengen.

Peter van Boheemen,
Voorzitter.

Lezingenprogramma voorjaar 2009 afdeling Betuwe

De lezingen vinden plaats op de *derde* dinsdag van de maand in het streekmuseum bij de Waterpoort te Tiel, adres Plein nr. 46-48. Aanvang van de lezingen is zoals gebruikelijk om 20.00 uur.

20 januari *Computergenealogie in alle facetten, door Ir. B. T. Wilschut.*

Bas Wilschut spreekt over het gebruik van de computer bij het registreren van uw stamboomgegevens:

Hoe scannen we bronnen en foto's, hoe leggen we die vast, in welke map slaan we de bestanden op, met welke naam, en waarom eigenlijk?

Welke instellingen voor camera en scanner zijn aan te raden, waar kan men op letten bij het scannen?

Wat zijn de voor- en nadelen van het maken van een stamboomwebsite, En dan natuurlijk: hoe maken we een stamboomboek.

Veel wordt gedemonstreerd met behulp van het stamboomprogramma GensDataPro, maar inhoudelijk beantwoordt de stof vragen over werken met (digitale) gegevens, bronnen, foto's en scans waar gebruikers van elk genealogieprogramma tegenaan lopen.

De bedoeling is dat het een levendige lezing is: vragen uit de zaal zijn meer dan welkom. Ook zal een keur aan genealogische boeken te bekijken en door te bladeren zijn in de pauze en voorafgaand aan de lezing.

17 februari *Was Karel de grote ooit in Nijmegen. Is Noviomagus Nijmegen of Noyon, door G. M. B. Delahaye.*

Guido Delahaye stelt de volgende vragen:

Was Karel de Grote ooit in Nijmegen? Is Noviomagus Nijmegen of Noyon?

17 maart *Gelderse geschiedenis, heraldisch en genealogisch bekeken, door Dr. H. Steeger*

Dr. Steeger begint zijn betoog met de legende van de broers Wichard en Lupold, die verklaart hoe de naam Gelre zou zijn ontstaan. De legende is minder oud dan zij lijkt en zij is vermoedelijk pas in de 15de eeuw ontstaan. Het creëren van mythes rond de stamvader en het opvoeren van illuster voorgeslacht, waar nodig aangevuld met gefingeerde familierelaties, was een beproefd middel om de positie van adellijke families, dus ook van Gelderse graven en hertogen, te legitimeren en te versterken. De wetenschappelijk verantwoorde genealogie en heraldiek vanaf het begin van de 19e eeuw had eigenlijk voor een grote schoonmaak moeten zorgen. Natuurlijk zijn er vele verhalen kritisch bekeken en is het aantal vroege voogden en graven drastisch gedaald. Toch worden ook nu nog "aangevulde" stambomen gepubliceerd en zijn er Gelderse wapens in gebruik, die door geen enkele heraut ooit goedgekeurd zouden zijn.

21 april *Algemene ledenvergadering NGV Afdeling Betuwe*

Na afloop van de vergadering kunnen wij luisteren naar leden binnen de afdeling die vertellen naar aanleiding van eigen onderzoek:

De zogenaamde 10-minutenpraatjes. Iedereen kan zich reeds als spreker aanmelden.

De afstamming van het geslacht Van Haeften

J.N.A. Groenendijk

In Aqua Vitae (jaargang 11, nr. 2) verscheen een uitvoerig artikel van Paul Welling over de Van Haeften's in Ophemert. Het is het boeiende resultaat van gedegen onderzoek naar de tak van de Van Haeften's die als laatste is uitgestorven. Jammer is het dat met name de kwartierstaat een aantal discutabele vermeldingen bevat, onder meer over de afstamming van de Van Haeften's van het geslacht De Cock. In de afgelopen jaren hebben Paul en ik meerdere malen gesproken over het geslacht Van Haeften. Op een aantal punten zijn wij het oneens. Over de oorsprong van meerdere adellijke geslachten in het rivierengebied is te weinig bekend om zaken met zekerheid te kunnen stellen. Zeker over de vroegste generaties van een geslacht moeten de gegevens dan ook, naar mijn mening, met grote voorzichtigheid worden gepresenteerd. Aan het eind van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw hebben genealogen aannames gedaan die niet gebaseerd waren op bewijsbare feiten. Zo wordt in het Nederland's Adelsboek 1907 (en 1937) een genealogie Van Haeften gepubliceerd die als stamvader Rudolf de Cocq noemt. Ook Paul Welling vermeldt deze afstamming. Hij gaat daarbij voorbij aan het feit dat het Nederland's Adelsboek in 1994 deze afstamming, als zijnde niet correct, heeft geschrapt.¹⁾ In het verleden is bij veel families een afstamming van het geslacht De Cocq verondersteld. Dit was gebaseerd op het voeren van het zogenoemde Chatillonwapen. Meerdere auteurs hebben erop gewezen dat dit niet juist is. Alma, De Boo en Van der Zalm stellen dat het voeren van een min of meer identiek wapen wijst op een feodale verbondenheid tussen een leenheer en zijn leenmannen. Een bepaald wapenfiguur komt dan veelvuldig voor in een bepaalde streek; reden om over een 'streekwapen' te spreken.²⁾ Muschart gaat in op de veronderstelde afstamming van Rudolf de Cocq van het Franse geslacht De Chatillon en wijst deze af. Hij heeft in vele collecties en bronnen geen enkele persoon met die naam kunnen vinden, uitgezonderd Guy van Chastillon, graaf van Blois en heer van Avesnes, Beaumont, Gouda en Schoonhoven. Hij heeft geen enkele relatie tussen Guy en het geslacht De Cocq kunnen vinden. Bovendien leeft Guy circa honderd jaar na Rudolf de Cocq.³⁾

In de kwartierstaat van Anna Margriet van Haeften bevatten de gegevens De Cocq in de generaties 20 tot en met 16 meerdere fouten. Voor deze reactie is dat niet relevant, omdat de in de 16^e generatie vermelde Rudolf Jansz de Cock van Haeften **niet** de vader is van Otto van Haeften. Als ouders van deze Rudolf noemt Paul Welling Johan Johansz de Cock van Weerdenburg en Geertruid van Haeften van Arkel. Het gaat hier om Johan **Swedersz** de Cock (van Weerdenburg) die in 1404, als erfgenaam van zijn vader, wordt beleend met het huis te Ophemert. Van Johan zijn geen kinderen bekend.⁴⁾ De belening van Ophemert gaat in 1442 over op Dirk van Weerdenburg, als erfgenaam van zijn broer Johan.⁵⁾ Los nog van het feit dat

van Johan geen zoons bekend zijn, kan Rudolf sowieso geen zoon van hem zijn, gezien het feit dat hij volgens de kwartierstaat leefde van 1300 tot 1341.

Van wie stamt Otto van Haeften af?

De kwartierstaat van Anna Margriet moet dus niet beginnen met de 20^e, maar met de 15^e generatie. Maar van wie stamt Otto van Haeften dan wel af? In de dertiende en veertiende eeuw worden meerdere van Haeften's vermeld: Rodolfus, Ghijsbrecht en Alard. Rodolfus wordt in 1281 vermeld als borg voor de graaf van Gelre.⁶⁾ In 1292 treedt hij op als getuige voor Hadewigis, weduwe van Gerard van Rossem, als zij een magescheid maakt met haar stiefzoon Gerard. De tweede getuige is Rudolf de Cocq (!); beiden worden vermeld als ridder.⁷⁾ Of Ghijsbrecht van Haeften die in 1315 wordt vermeld als 'drossaert ons heren des graven van Ghelre'⁸⁾ een zoon van hem is, is niet bekend. In de daaropvolgende jaren wordt hij meerdere malen genoemd als raad en borg voor de graaf. Of het kasteel te Haafden dan al is gebouwd is volstrekt onzeker. Wel bekend is de overdracht van een ander huis aan Ghijsbrecht. Dit gebeurt op 5 juni 1322 als Ghijsbrecht de Voocht van Tuyl een 'domum et aream, sitas in villa de Tuyll in loco dicto Neyss' aan hem overdraagt.⁹⁾ Dit huis ligt niet op de plaats van het kasteel maar op de grens van Tuil en Haafden. Ghijsbrecht was getrouwd met Elisabeth en heeft in ieder geval twee kinderen: Christina en Alard. Dat Alard een zoon van hem is blijkt uit het feit dat hij wordt vermeld als broer van Christina, die op haar beurt een dochter van Ghijsbrecht wordt genoemd.¹⁰⁾

Alard behoort in 1332 tot een van de getuigen bij het huwelijk van graaf Reinald II van Gelre met Alianora van Engeland.¹¹⁾ In 1326 is hij eigenaar van een molen in Zaltbommel.¹²⁾ In 1329 wordt deze molen verkocht aan de abdij Mariënweerd. Zijn zuster Christina doet afstand van haar rechten op de molen en Otto van Haeften is getuige.¹³⁾ Hij wordt echter niet expliciet als zoon van Alard vermeld. Alard overlijdt na 12 april 1342 als hij afstand doet van de tienden te Herwijnen ten behoeve van graaf Reinald II van Gelre.¹⁴⁾ Een echtgenote is niet bekend, evenmin als eventuele kinderen, dus of Otto een zoon van hem is, blijft in het ongewisse.

Een teken dat het niet onmogelijk is dat Otto afstamt van Alard, is dat hij evenals Ghijsbrecht en Alard een belangrijke positie inneemt bij de graaf van Gelre. In 1345 wordt hij vermeld als rentmeester van Gelre,¹⁵⁾ in 1348 is hij getuige bij de ondertekening van het verdrag van onderlinge hulp en bijstand tussen Willem, hertog van Beieren en Reinald II, sinds 1339 hertog van Gelre¹⁶⁾ en in 1349 is hij wederom getuige voor de hertog.¹⁷⁾ Hij is in het bezit van de tienden te Haafden; in 1389 zal zijn kleinzoon Otto deze opdragen aan de hertog van Gelre met de vermelding dat 'die voir mynen alderen bewijst waeren van mynen genedige herscap van Gelre'.¹⁸⁾ Over de generaties na Otto bestaat onzekerheid, in die zin dat Polvliet als zijn echtgenote vermeld Mabelia van Tuyl, dochter van Ghijsbrecht van Tuyl en Geerburg Both van der Eem.¹⁹⁾ In het Nederland's Adelsboek (1937) wordt ook Ermgard Tengenagel, dochter van Nicolaes Tengenagel en Geertruid van

Broeckhuijsen genoemd als zijn echtgenote. Paul Welling noemt deze Ermgard als vrouw van Otto's zoon Otto. Eén ding is zeker: een Otto van Haeften heeft een zoon Nicolaes, die vrijwel zeker is vernoemd naar zijn groot vader van moederszijde. Er zijn teweinig gegevens over beide Otto's en Nicolaes bekend om met zekerheid te zeggen of Otto van Haeften één, dan wel te tweemaal was gehuwd (en de 14e en 15e generatie van Paul Welling dus samenvalt). Voor het tweede pleit het feit dat Nicolaes van Haeften in 1343 wordt genoemd als eigenaar van het kasteel te Haaften²⁰⁾ (een geboorte in 1339 lijkt niet erg waarschijnlijk).

Een Duitse tak Van Haeften

De vermelding dat uit Alard van Haeften, de stamvader van de tak Van Haeften van Verwolde, ook een Duits geslacht Van Haeften voortkomt vraagt enig nader onderzoek. Dat in Duitsland een belangrijk adellijk geslacht Van Haeften voorkomt, met nakomelingen tot op de dag van vandaag, lijkt geen enkele twijfel. Dit geslacht zou afstammen van Diederick van Haeften en Elsebe van Dorth. Hun zoon Alard trouwt in 1605 met Anna Dorothea van Eck van Panthaleon. Zij krijgen een zoon Gerard die tweemaal trouwt, achtereenvolgens met Everken van Haeften en Judith van Baerle. Hij is in 1640 in bezit van Baerle en in 1652 van Dopstein in het hertogdom Kleef.²¹⁾ Deze Gerard van Haeften zou de stamvader van de Duitse tak zijn. De in mijn bezit zijnde gegevens over de tak Verwolde vermelden echter geen zoon van Alard en Anna van Eck die Gerard heet. Er zijn twee zoons Dirck, geboren februari 1609, en Hendrick, geboren 30 juli 1610. Beide zijn vermoedelijk jong gestorven. Zij hadden een oudere zuster, Elisabeth Cunegonda, geboren op 7 november 1607. Zij doet op 19 juni 1637 afstand van Verwolde. In 1617 was Diederick van Haeften, een jongere broer van haar vader Alard, al beleend met Verwolde.²²⁾ Het bestaan van een zoon Gerard lijkt niet waarschijnlijk, gezien het feit dat Verwolde in bezit komt van een jongere broer van Alard en diens enige dochter afstand doet van haar rechten. Van wie kapitein Gerard van Haeften die met Everke van Haeften (dochter van Arnt van Haeften en Anna Maria van de Steenhuys) en vervolgens met Judith Elisabeth van Baerle trouwt, een zoon is, wordt uit de bronnen en publicaties over het geslacht Van Haeften niet duidelijk.²³⁾ Zolang er geen duidelijk bewijs gevonden wordt dat Gerard van Haeften daadwerkelijk afstamt van Alard van Haeften en Elsebe van Dorth, is naar mijn mening de relatie met het Duitse geslacht Van Haeften onderhevig aan gereede twijfel.

Bronnen en voetnoten

- 1 Nederland's Adelsboek, 1907, blz. 265/266; 1937, blz. 116/117; 1994, blz. 14/15.
- 2 P. van der Zalm, Wapenalbum (manuscript in het Streekarchief Bommelerwaard), verwijzend naar De Boo; R. Alma, Streekwapens, in: Genealogie, jaargang 7, nr. 4, winter 2001, blz. 104-106.
- 3 R.T. Muschart, De zogenaamde Chatillon-wapens in de Betuwe, in: De Nederlandse Leeuw, jaargang 98, 1978, kol. 348-350. De hardnekkige opvatting dat Rudolf de Cocq

- een nazaat is van het Franse geslacht De Chatillon is gebaseerd op een publicatie in de Heraldieke Bibliotheek uit 1872. J. Anspach wijst deze afstamming al in 1888 van de hand (De Navorscher, jaargang 28, 1888, blz. 2, noot 1). Hedendaagse historici en auteurs als Van Winter en Smit doen dat eveneens. De laatste wijst op het feit dat de 'cocus' of kok van de meiers in Leuven en Tienen en ambtman van Brussel ook functioneerden als scherprechter. Dit hing samen met de rechtsprekende functie van de 'dapifer', de drost, maar oorspronkelijk de spijzendrager onder wie de kok resorteerde (J.P.W.A. Smit, De Brabantse beelden en teekens van recht, 's-Gravenhage 1957). Van Winter citeert Smit en stelt dat Rudolf de Cocq wellicht afstamt van een dergelijke scherprechter uit de ministerialiteit van een graaf van Teisterbant (J.M. van Winter, Ministerialiteit en ridderschap in Gelre en Zutphen, Arnhem 1962, blz. 148, noot 163).
- 4 Met uitzondering van een mogelijke dochter Johanna (Jans), dochter van Weerdenburg, die trouwt met Gijsbert van Vianen van Rijsenburg (A.P. van Schilfgaarde, Archief van de Huizen Waardenburg en Neerijnen 1288-1827, Arnhem 1980, nr. 11, blz. 3).
- 5 J.J.S. Sloet & J.S. van Veen, Register op de Leenaktenboeken van het Vorstendom Gelre en graafschap Zutphen, Kwartier van Nijmegen, Arnhem 1924, nr. 229, blz. 509.
- 6 W.A. van Spaen, Oordeelkundige Inleiding tot de Historie van Gelderland, Utrecht 1801-1805, deel III, blz. 301.
- 7 Gelders Archief, Huisarchief Rossum. Vermeld bij: A.P. van Schilfgaarde, Het adellijke geslacht Van Rossem, in: De Nederlandse Leeuw, jaargang 70, 1953, kol. 148/149.
- 8 J. de Fremery, Cartularium der Abdij Mariënweerd, 's-Gravenhage 1890, nr. 156, blz. 111.
- 9 Is. An. Nijhoff, Gedenkwaardigheden uit de geschiedenis van Gelderland, door onuitgegevene oorkonden opgehelderd en bevestigd, deel I, Arnhem 1830, nr. 188, blz. 193.
- 10 De Fremery, nr. 284, blz. 192/193 en nr. 340, blz. 220.
- 11 Nijhoff, deel I, nr. 252d, blz. 268.
- 12 Algemeen Nederlandsch Familieblad (ANF), jaargang 14, 1901, blz. 232.
- 13 De Fremery, nr. 339, blz. 219/220.
- 14 Nijhoff, deel I, nr. 390, blz. 440.
- 15 Van Winter, tabel A I, nr. 21.
- 16 Nijhoff, deel II, nr. 36, blz. 38.
- 17 Ibidem, nr. 43, blz. 45.
- 18 P.N. van Doorninck & J.S. van Veen, Acten betreffende Gelre en Zutphen 1107-1415, Haarlem 1908, blz. 195.
- 19 C.J. Polvliet, Genealogie van het geslacht Van Tuyll van Serooskerken, in: Genealogisch-Heraldisch Archief, 1894. Dit is een weinig betrouwbare bron. De vermelding luidt: Mabelia van Tuyll, echtgenote van Otto de Cock van Haeften, ridder, overleden 29 oktober 1360, zoon van Rudolf en Mabelia van Brakel (bij het geslacht Van Brakel niet te vinden).
- 20 Van Spaen, deel III, blz. 303.
- 21 Informatie uit een memo (25 november 2006) van Johan Carel van Haeften aan Paul Welling dat de laatste mij ter beschikking stelde.
- 22 J. de Graaf, Het huis en de heerlijkheid Verwolde, in: Bijdragen en Mededelingen Gelre, deel XXVI, 1923, blz. 50. In deze publicatie wordt een zoon van Alard van Haeften, genaamd Gerard, niet genoemd.
- 23 Evenmin is duidelijk wie jonker Gerard van Haeften is, die trouwt met Catharina van Hoogendorp en van wie een dochter Everdina Catharina en een zoon Gilles in Maastricht worden gedoopt (op 25 juni 1659 en 14 november 1669 (ANF, jaargang 1, 1883, nr. 19, blz. 3a).

Favoriete voorouder: stamvader Gijsbert Hendriksen van de Westeringh

W. van de Westeringh

1. Voorwoord

Gijsbert Hendriksen, die de naamgever van ons geslacht geworden is, was sinds 1687 pachtboer op een grote boerderij in Lakemond, genaamd “Wylickshof” of “Willekeshof”. De naam “Wylickshof” is ontleend aan het adellijke geslacht Van Wylick.

Onze landelijke vereniging N.G.V. bracht middels Gens Nostra in november/december 1996 een jubileumnummer uit met als thema: “Favoriete voorouders”. In verband hiermee en in aansluiting hierop werd in 1997 een artikel van mij opgenomen in Gens Nostra¹⁾ met als titel: “Gijsbert Hendriksen, pachtboer: twee boerderijen achterhaald”.

Nu zullen wat meer bijzonderheden over hemzelf, de pachtboerderij in Lakemond en zijn band met “De Westeringh” in Indoornik gegeven worden.

2. Gijsbert Hendriksen

Gijsbert Hendriksen was de zoon van Hendrik Otten uit Herveld²⁾. Hij trouwde met een meisje uit Elst: Trijneke Jacobsdr. Morren. In Elst was hij pachtboer van een boerderij vlakbij het adellijke goed “De Park”. In 1687 verhuisden ze naar Lakemond, waar hij een boerderij pachtte van het adellijke geslacht Van Lijnden van de Park. In Lakemond overleed zijn vrouw en hertrouwde hij met een meisje uit Opheusden: Mechteld Wouters. Zij kregen twee kinderen. Weer werd hij weduwnaar en in 1698 trouwde hij voor de derde keer, nu met een vrouw uit Wageningen: Anna van Vinceler, weduwe van Antonie van Ede. Het huwelijk werd voltrokken aan zijn ziekbed, want in de ondertrouwtijd kreeg hij een beroerte. Kort daarna overleed hij.

De volgende getuigenis over zijn persoon is bekend toen hij in Opheusden benoemd was als ouderling. Maar mocht dat wel? Want hij “tot Lakemond wonende, een buijrschap buijten de dorpe van Heusden oock noijt diaken was geweest en tot ouderling was verkozen”. Maar de getuigenissen over hem waren lovend: “dat opgenoemde Gijsbert Hendricx voor tien iaren in de gemeijnte van Ophuesden als lidtmaat was erkent, geagt en gelieft wegens sijn gansch eerlijcken, onbesproken en liefdenrijcken handel en wandel, waardoor hem bijsondere goede ruecke in de dorpe van Huesden”³⁾.

3. De pachtboerderij te Lakemond

In 1687 verhuisde *Gijsbert Hendriksen* met zijn gezin van Elst naar Lakemond om pachtboer van een boerderij te worden. Dat hij die boerderij pachtte, blijkt uit de volgende omschrijvingen: (1691). “haer bouhoff onder Laeckenmondt geleghen,

soo tegenswoordigh bij *Gijsbert Henricksen* gebruyckct wordt”⁴⁾, en (1698). “Vrouwe van Welderen, *Gijsbart Hendericxen*, pachtter en gebruycker des goets”⁵⁾. Vrouwe van Welderen = Heilwigh van Lijnden, dochter van Dirk van Lijnden, Heer van Hemmen en ambtman van Over-Betuwe, gehuwd met Jan van Welderen, Burggraaf van het Rijk van Nijmegen en richter van de stad Nijmegen. Het was een grote boerderij (1650, 1651): “De Heer van Hemmen, Amptman, de bouwvingh, soo binnen als buijtendijcks groot 73 mergen”⁶⁾. 1 morgen = ongeveer 0,86 ha, dus zo’n 63 ha groot.

Latere omschrijvingen luiden: (1761). “eene bouwvinghe, bestaende het huijs, bakhuijs & twee schueren, twee bergen, hoff en boomgaard mitsgaders wey en bouwland en te samen & int geheel groot drie en seventig mergen & vijf hondt alles tot Lakemond bij & aan malkanderen gelegen”⁷⁾ en (1791). “50 marge vijf hondt bij de bouwving Wilkeshof, 18 marge weylant en boomgarde bij de bouwving Wilkeshof, 5 marge weerde behoorende bij de bouwving, 1 marge 4 hondt weerd en de doorbraak van den dijk”⁸⁾. 6 hond = 1 morgen. De dijk was in 1770 vlakbij de boerderij doorgebroken “des Saturdays avonds ten elf uuren, op den eersten van Wintermaand. De juiste plaats der Doorbraake was tusschen Lakemond en Opheusden op het Overbetuwsche Territoir; omtrent 200 Roeden boven de Paal, die de Overbetuwe scheidt van de Nederbetuwe”⁹⁾. 1 roede = ongeveer 3,8 meter. Behalve deze pachtboerderij van 73 morgen had hij ook nog eigen land, geërfd en gekocht, zoals land in “*de Westeringh*” in het vlakbij gelegen Indoornik. In die tijd had hij een groot bedrijf. Hij werd dan ook gerekend tot de “grote” boeren, toen genoemd “hele boeren”. Een “heel” bedrijf omvatte 40 of meer morgen. Om zijn bouwving (= boerenbedrijf) dat voor een aanzienlijk deel uit bouwland bestond, te kunnen bewerken, had hij veel trekkracht nodig. Zo had hij in 1697 voor al dat werk 8 paarden van 2 jaar en ouder en nog 4 jaarlingen¹⁰⁾. Op de boerderij was ooit (omstreeks 1620) een aarden kruik met 541 gouden en 37 zilveren munten begraven. *Gijsbert Hendriksen* heeft dat ongetwijfeld niet geweten. Ook de vorige pachtboer: Sander Vermeer is daarvan kennelijk niet op de hoogte geweest, want anders zou hij in 1686 niet failliet gegaan zijn. Pas na ruim 350 jaar kwam de verborgen kruik, maar nu als muntschat, in 1987 te voorschijn¹¹⁾.

4. De Westeringh

Zoals gezegd, kocht hij enige landerijen in “*De Westeringh*”, gelegen in het uiterste westen van Indoornik, vlakbij de dwarsdijk en de grens met Opheusden oftewel de Nederbetuwe. Over het waarom kunnen we alleen maar gissen. Was het om daar later zelf eigen boer te gaan worden, nadat hij er nog meer bijgekocht zou hebben en dan de pachtboerderij over te laten aan een van zijn kinderen? Of misschien om een van zijn kinderen daar als boer te laten beginnen?

Feit is dat, wat ook het doel was, er van die plannen niets terecht gekomen is, omdat hij tengevolge van een beroerte op ongeveer 50-jarige leeftijd overleed. Hij heeft er nooit gewoond. Toch moet zijn band met “*De Westeringh*” zo groot geweest zijn, dat hij zich in zijn testament (1698) *Gijsbert van Westeringh* noemt²⁾. Het is de

enige keer dat hij onder die naam bekend is; tot dan toe staat hij altijd als *Gijsbert Hendriksen* te boek. Zijn schoonzoon Peter Rijcken werd zijn opvolger als pachter van de “bouwinge genaempt Wilixhof”¹².

Bronnen

- 1 Westeringh, W. van de (1997). Gijsbert Hendriksen, pachtboer: twee boerderijen achterhaald. In: Gens Nostra, 52, 11, blz. 567 – 570.
- 2 Idem (1981). Het Betuwse geslacht Van de Westeringh; de oudste generaties. In: Gens Nostra, 36, 9, blz. 273 – 286, met aanvullingen in: Gens Nostra, 27, 12, (1982), blz. 483 – 484 en 41, 1, (1986), blz. 40.
- 3 Jager, Jan W.N. de en Menno Potjer (2001). Naar de bronnen! De bewoningsgeschiedenis van Opheusden in de 17de en 18de eeuw. Osenvorenreeks, nr. 67, blz. 3.
- 4 Gemeentearchief Wageningen (GAW); Oud Rechterlijk Archief (ORA), inv.nr. 176, fol. 90v.
- 5 Regionaal Archief Rivierenland; Oud-Archief Over-Betuwe, inv.nr. 2835 (dijkcedullen Lakemond 1698).
- 6 Gelders Archief; Archief Staten Kwartier van Nijmegen, inv. nr. 497.
- 7 GAW; ORA, inv.nr. 179, fol. 180.
- 8 Idem; idem, inv.nr. 187.
- 9 N.N. (1773). Verhaal wegens de twee laatste overstromingen in de Betuwe, penningen in de jaaren 1770 en 1771 ten voordeele der noodlydenden in die overstroemde landen ingezameld, aangelegd en besteed zyn. Rotterdam, by Reinier Arrenberg (Boekverkooper en Courantier), blz. 33 en 34.
- 10 GAW; ORA, inv. nr. 178.
- 11 Westeringh, W. van de (1990). Muntvondst Randwijk 1987: enige historische gegevens over de vindplaats in Lakemond. In: Tabula Batavorum, 8, 1, blz. 2 – 5.
- 12 GAW; ORA, inv.nr. 92, proces 1735 (verklaring).

De bibliotheek van de afdeling: een verslag van de bibliothecaris

P.C. van Maanen

Vorig jaar werd in Aqua Vitae een voorlopig verslag gedaan van de stand van zaken in de bibliotheek. Inmiddels zijn we een jaar verder en kan een definitief overzicht worden opgesteld.

Na de initiële inventarisatie kon begonnen worden aan een nadere controle van de collectie. Een grondige aanpak leidde tot het volgende resultaat:

- Elk stuk is nu opgenomen met de correcte en volledige titel.
- Dubbelen zijn uit de collectie verwijderd.
- Een aantal stukken kreeg een nieuw nummer (sommige nummers waren 2 maal gebruikt).

- Periodieken zijn volledig uit de nummering gehaald.
- De indeling Bronbewerkingen / Overig is afgeschaft.
- Het overbodige deel van de afdelingsperiodieken is verwijderd (niet relevant voor de Betuwe en ter beschikking in de bibliotheek te Weesp).

Het vernieuwde overzicht van de collectie van de bibliotheek kunt u vinden op <http://betuwe.ngv.nl>.

Aanwinsten

In juni ontvingen wij van de erven van de heer en mevrouw Soetens enige dozen met stukken die mogelijk interessant waren voor de bibliotheek. Veel was al eerder aan archieven beschikbaar gesteld en het uiteindelijke aantal stukken dat aan de bibliotheek kon worden toegevoegd was beperkt. Desalniettemin zijn wij blij met elke aanwinst; tevens konden hierdoor enkele versleten exemplaren worden omgeruild en losse exemplaren van de Nederlandse Leeuw en Gens Nostra worden vervangen door bundels.

Nieuw in de collectie:

289	Kadastrale Atlas Gelderland 1832, Buurmalsen	St. Werkgr. Kadastrale Atlas Gelderland
294	Geld, geld, geld...	St. Sted. Museum Vianen - (Coll. Soetens)
297	Archeologische kroniek van de gemeente Utrecht over 1978-1979-1980	(Coll. Soetens)
360	"Aap Noot Betuwe". Vier eeuwen onderwijs tussen Gendt en Gorcum	- St. Tabula Batavorum
361	"Van linie en stamme Hueff". Genealogie van het geslacht Hueff - G. Heuff,	L.M. Van der Hoeven
377	Betuwse Genealogische bijdragen in Stukken en Brokken III	- NGV Betuwe
436	Stadsrekeningen van Culemborg 1374 t/m 1376	- W. Veerman
475	Biografisch Woordenboek van Tiel, deel 1	- Hist. Werkgr. Tiel
476	Biografisch Woordenboek van Tiel, deel 3	- Hist. Werkgr. Tiel
501	Hommersom. Een Ochtense familie - Kobus van Ingen	
502	Naamregister van de leden en buitenleden van herensociëteit De Grote Sociëteit te Tiel 1764 t/m 2003	
506	Kerkrekening van de Hervormde kerk te Beusichem 1558	- L. Meydam
508	Kerk- en armenrekening van de Hervormde kerk te Erichem 1575-1607	- L. Meydam
530	Van der Sar. Een Westlandse stam ... uit Betuwse wortel	- J. en A.J. Gideonse (donatie)
543	Margrita Maria van Falckenstein. Pleegdochter van Prinses Maria van Oranje	- N. Berghuijs
552	Kwartierstatenboek, NGV-afdeling Kempen- en Peelland	- Henk Unij ea.
553	Hugenoten, Franse Protestanten	- Nederlandse Hugenoten Stichting

Ontbrekende boeken en periodieken

Er worden nog steeds stukken vermist, maar in vergelijking met de lijst die vorig jaar werd gepubliceerd (meer dan 40) is deze aardig geslonken.

15	Waardenburg; dopen 1810-1885	- afd.Betuwe
16	Waardenburg; dopen; transcr./index, 1631-1726	- afd.Betuwe
17	Waardenburg; dopen; transcr./index, 1772-1815	- afd.Betuwe
31	Tricht; kerk-rekening 1569-1717	- afd.Betuwe
73	Dodewaard en Hien; verponding; Osenv. 31	- H.K.K.&O.
77	Neder-betuwe; familiegeld; Osenv. 35	- H.K.K.&O.
100	Herwijnen; dopen Geref.; transcr., 1836-1879	- R.C.Mulder
101	Dodewaard en Hien; vr.rechtspr.; Osenv. 45	
117	Meteren; dopen Herv.; transcr.-index, 1772-1947	
130	Wadenoijen; dopen/trouwen; transcr./index, 1670-1750	
132	Waardenburg; Neerijnen; trouwen; transcr./index, 1619-1747	
161	Verslag der Dijkbreuken en Overstromingen langs de Rivieren dl. 1 1809	
162	Verslag der Dijkbreuken en Overstromingen langs de Rivieren dl. 2 1809	
164	Zeshonderdvijftig jaar Neder-Betuwe. - Polderdistrict Neder-Betuwe	
168	Kruiend door de Betuwe.	- H.K.K.&O., 1997
173	Overzicht leverbare bronbewerkingen NGV	
191	Kwartierstatenboek XIV Gen. Ver. Prom. Techn. Univ. Delft	
201	Genealogisch onderzoek, handleiding	- J.C.Okkema, 1985
214	Liefdegiften i.v.m. overstromingen	
282	Ranshuysen, genealogie, 1990	- P.W.F.Ranshuysen
330	Familieboek, van idee tot realiteit, 1989	- S. Elenbaas
335	Betuwe (West), naamlijst achternaam+woonplaats	- M.J.IJzerman, 1990
387	Kwartierstatenboek Prometheus dl. 13 T.H.Delft, 1996	
429	Rome tot de dood. Een strijdkreet van Pauselijke zouaven	- H. Ellenbroek
446	De Betuwnaars K. Lantermans De Nederlandsche Leeuw, jaargangen 1961 t/m 1967	

Online beschikbaarheid

Er zijn de laatste maanden veel bronbewerkingen beschikbaar gekomen via de website www.hogenda.nl. Een absolute aanrader! Daarop staan o.a. bronbewerkingen die in bovenstaande lijst van vermiste exemplaren staan, maar zo dus toch tot uw beschikking staan.

Tevens komen steeds meer boeken beschikbaar via <http://books.google.com>.

Boekenmarkt op bijeenkomsten

De opschoning van de bibliotheek heeft als gevolg dat er veel boeken en periodieken over zijn; inmiddels zo'n 6 dozen vol. De komende bijeenkomsten zal telkens een selectie worden uitgesteld en kunt u (soms tegen een kleine vergoeding) deze boeken krijgen of aanschaffen.

Oproep

Indien u een boek of periodiek heeft dat u zou willen doneren dan is dat uiteraard zeer welkom.

Tevens wordt gezocht naar meer digitale bronbewerkingen om deze te kunnen plaatsen op Hogenda. Indien u deze heeft of weet hoe deze te verkrijgen zijn, stuur dan een e-mail naar betuwe@genweb.nl.

Lenen

Om een boek te lenen kunt u een e-mail versturen naar betuwe@genweb.nl, of bellen naar 0418-651950.

Kennismaken met

M. van Beek-Montens

De heer J.R. **Schotanus** (lidnr. 131884)

Schoterlandt... waar zou dat zijn? Dat is de vraag die bovenkomt bij de entree van het huis waar de heer Hans Schotanus en zijn gezin wonen. Een opvallende ingelijste landkaart hangt aan de muur. "Schoterlandt". Dan legt de heer Schotanus uit dat een van zijn voorvaders, Bernardus Schotanus à Sterringa, een cartograaf uit de 17e eeuw, die kaart heeft getekend en dat bovendien de naam Schotanus is ontleend aan die plek, waar zich nu het Friese Heerenveen bevindt.

In een ander vertrek is van dezelfde hand en uitgever de kaart te vinden van geheel Friesland, de provincie die, zo vertelt mijn gastheer, bestond uit 11 steden en 30 grietenijen (gemeenten). En hij voegt daaraan toe dat de uitdrukking "Op zijn elf-en-dertigst" hier vandaan komt. Als namelijk de Staten-Generaal een belangrijke beslissing wou nemen, werd altijd gevraagd naar de mening van de 7 provinciën. De Friese vertegenwoordiger in Den Haag moest dan wel met paard en rijtuig naar Friesland afreizen. Daar werden vervolgens de provinciale staten bij elkaar geroepen. Uit iedere stad en uit iedere grietenij een afgevaardigde. Voordat alle steden en grietenijen hun mening hadden uitgesproken en de Friese vertegenwoordiger geïnformeerd kon terugkeren naar De Haag, was er heel wat tijd verstreken. Het ging er op zijn "elf-en-dertigst" aan toe.

Het lag voor de hand dat de heer Schotanus zich zou verdiepen in genealogie, omdat hij – zoals hij opmerkt – erfelijk belast is. Zijn vader was hem al voorgegaan en zijn familie is uitgezocht tot aan ± 1380. Dat is niet verwonderlijk. Het feit dat de naam verlatijnst is, duidt op studerende mensen in de middeleeuwen. Inderdaad waren verschillende voorouders Schotanus als professor verbonden aan de universiteit van Franeker, terwijl er o.a. ook was gestudeerd aan de universiteiten

van Leiden, Leuven en Orléans. De geschiedenis van de familie speelt zich voornamelijk af in Friesland. Hans Schotanus' vader vertrok als eerste uit het land der vaderen en inmiddels zijn er ook takken die zich verder uitbreidden in de Verenigde Staten. Inderdaad, het land der vaderen ofwel Aldfaers Erf. Dat werd dan ook de naam van het familieblad van de Stichting Schotanus. Een actieve familievereniging die in 1955 werd opgericht. Onze Hans Schotanus bekleedt er de functie van bestuursondersteunende medewerker. Om ook de Amerikaanse leden erbij te betrekken begon Schotanus' broer een Amerikaans afdeling van de stichting en toen hij tenslotte zelf ook naar de VS vertrok, nam Hans de taak van zijn broer over. Naast het tijdschrift Aldfaers Erf behoort een sinds de 16^e eeuw in ere gehouden familiewapen tot de bijzonderheden, evenals de jaarlijks gehouden familiedag, die een enthousiast aantal deelnemers kent. En ieder lid van de familie kan met trots de mooi uitgevoerde Schotanus-vlag uitsteken.

Veel gegevens over de familie en de stichting zijn terug te vinden via het internet en in publicaties uit de tijd vóór de digitale communicatie. De telg Hans Schotanus kan er schitterend over vertellen, zoals over het avontuur van de sportieve genealog van de familie, Jan Hengstmengel (getrouwd met een Schotanus), die heel Vlaanderen rondfietste om contact te leggen met de alle daar levende naamgenoten en die kant van de familie in kaart te brengen. Maar als hij eenmaal vertelt, blijkt er nog meer onderzoek te zijn gedaan en er zijn nog veel andere verhalen, waarin nieuwe namen aandacht vragen.

Wat gebeurt er als je je voorneemt om je schoonvader Willem van Dam voor zijn 50-jarig huwelijksfeest zijn stamboom in boekdruk als cadeau aan te bieden?

Veel werk, veel archiefonderzoek. En dan door de tijd heen worden geconfronteerd met paardenfokkerij en paardenhandel. Dat begon al meteen bij zijn vrouw, die nog steeds een deel van het werk in haar vaders onderneming voor haar rekening neemt. Wim van Dam heeft een paardenfokkerij, waarmee hij bekender is geworden dan hij al was nadat hij als jonge ruiter het Europees kampioenschap in 1957 in de military op zijn naam zette. De military, een zware tak in de paardensport, veeleisend voor paard en ruiter.

Tijdens Schotanus' speurwerk komen beroepen, huizen, grondbezit, en zelfs de aantallen rundvee, schapen en natuurlijk paarden in beeld. Naast landbouw en veeteelt was er ook geregeld sprake van paardenhandel. Deze laatste branche ging uiteindelijk over in het echte fokken.

Soms was het lastig om de gangen van de voorouders Van Dam te volgen. Neem nu het gezin van Cornelis Roelofsen van Dam in de eerste helft van de 18^e eeuw. Zij wonen in Echteld, waar zij ook kinderen krijgen. Dan vindt Hans tot zijn verbazing een trouwakte waarin Cornelis wordt genoemd als de vader van een bruidegom, Gerrit Jan, geboren in Leeuwen, die dan woont en trouwt in Rijswijk. Gerrit Jans geboorte in Leeuwen vindt hij inderdaad bevestigd in de doopboeken van Leeuwen van februari 1742. Waarom zou deze zoon niet in de Betuwe ter wereld zijn gekomen? Waarom zou de familie naar het Land van Maas en Waal zijn getrokken? Waarom zou je een bloeiende leefomgeving inruilen voor een arm gebied met heel

weinig toekomstperspectief? En dan vindt Hans Schotanus de verklaring: In 1741 overstroomt een groot deel van de Betuwe, waardoor het vertrek een noodzaak is. Ook in het Land van Maas en Waal komen overstromingen regelmatig voor, maar Leeuwen ligt iets hoger. De geschiedenis leert dat de familie later terugkeert naar de Betuwe en verwant is aan diverse bekende andere Betuwse families.

Uiteindelijk kon Hans een prachtig boek aan zijn schoonvader geven op de dag dat het 50-jarig huwelijksfeest gevierd werd. De drukker was juist op tijd klaar met "Van Dam, een Betuws geslacht uit Het Land van Maas en Waal". Het resultaat was een mooie verrassing. Het boekje is dankzij de grote verscheidenheid aan namen uit deze streek ook voor niet-verwanten interessant, terwijl het eveneens aandacht besteedt aan allerlei onderzoeksfacetten en aan de geschiedenis van de streek zelf.

Dit lid van onze vereniging beschikt over veel informatie over o.a. de namen: Schotanus (in Friesland, maar ook wereldwijd), Van Dam, Rijnberk, Hasselman en heel veel anderen in het rivierengebied.

Voor degene die meer wil weten, dat boekje wil lezen of leuke extra informatie heeft, volgt hier het e-mailadres van de heer Schotanus: sps.hans@wxs.nl

Nieuws van de archieven in onze regio

J. Kuijntjes

Het streekarchivariaat West-Betuwe gaat vanaf 1 januari 2009 op in het Regionaal Archief Rivierenland te Tiel. Tot dat de centrale huisvesting in Tiel klaar is blijft in Geldermalsen een dependance. Dit laatste geldt voor de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen. De gemeente Lingewaal brengt haar archieven over naar het Regionaal Archief Gorinchem. Vanaf 13 januari 2009 zijn ze daar te raadplegen. <http://www.geldermalsen.nl/tBericht/detail.asp?pkey1=5174>
<http://www.regionaalarchiefrivierenland.nl>

Het streekarchief Bommelerwaard heeft in 2008 na de DTB nu ook alle aktes van de Burgerlijke Stand laten digitaliseren. De index daarop was al via internet te raadplegen, maar nu is er ook een koppeling naar de aktes gemaakt. U kunt via internet vanuit de index direct de akte inzien. <http://www.streekarchiefbommelerwaard.nl>

In memoriam van mevrouw Van Rijnberk

A.J.G. Hogendoorn

Zondag 14 September 2008 overleed Uliana Willemina van Rijnberk-van Lienden. Voor vele leden beter bekend als Sjaantje van Rijnberk.

Haar poesje uit haar jeugd heette Mies en ze was altijd druk in de weer met salamanders, vlinders etc. Iets wat later tot uitdrukking kwam in de belangstelling voor alles wat met de natuur te maken had. Tijdens de rouwplechtigheid vlogen er steeds een koolwitje en een koolmeesje voorbij de ramen.

Al op 10-jarige leeftijd moest Sjaantje af en toe voor het gezin zorgen. Haar moeder ging dan op familiebezoek in de Achterhoek. Sjaantje wilde graag doorleren, maar dat mocht niet van haar moeder. Dat was nergens goed voor.

Op latere leeftijd heeft ze heel veel buitenlandse reizen gemaakt, o.a. naar Indonesië.

Vanaf de oprichtingsbijeenkomst van de afdeling Betuwe van de NGV, was ze lid en trouw bezoeker.

Ze was enorm geïnteresseerd in Betuwse families en wist heel erg veel van de diverse familie verhoudingen en -verbanden.

Ze was geïnteresseerd in van alles en nog wat: tuinen, genealogie. Dat laatste was ontaard in een rommeltje. Ze deed archiefonderzoek, maar systematiek was een probleem omdat ze dat in de genealogie nooit geleerd had. Haar dochter Juliëtte heeft nog een poging gedaan om alle gegevens te rangschikken, maar is er in verzand wegens gebrek aan tijd en interesse.

Dat ze moge ruste in vrede.

De familie van Lienden

De familie van Lienden komt daadwerkelijk uit Lienden. Uit het Lienderveld om het nader te duiden. Dat is een gebied ten westen van het dorp Lienden. De eerste die definitief zijn plaats in de genealogie van Lienden heeft gevonden is Bart Hannes (van Lienden), uit de eerste helft van de 18^e eeuw, hij was getrouwd met Metje Corneliss. Uit dit huwelijk zijn in ieder geval drie kinderen geboren: Jantje Barten, die trouwde met Peter van Meerten; Willem Barten en Hans Barten. Deze laatste trouwde met (waarschijnlijk) zijn buurmeisje Neeltje van Ommeren.

Dit huwelijk was niet zo rijk met kinderen gezegend. Twee zonen, waarvan de ene, Cornelis wel gehuwd was met Christina Hol, maar geen nageslacht heeft. Zijn broer Gerrit, eveneens met een van Ommeren gehuwd, heeft een groot nageslacht. Dit nageslacht omvatte ook mevr. U.W. van Rijnberk-van Lienden en een aantal andere leden van de afdeling Betuwe. Waren ze aanvankelijk nog boer, later werden er vele leden (tot op de huidige dag toe) timmerman of aannemer.

De naam Uliana Willemina is geen “van Lienden naam”. Ze werd vernoemd naar haar grootmoeder Uliana Willemina Krouwel (1842-) uit Echteld. Die eveneens vernoemd was naar haar grootmoeder Uliana Krouwel-van de Wal (1774-1858). Deze familie van de Wal is afkomstig uit Dodewaard. Verder onderzoek naar de herkomst van de naam is nog niet gedaan. Uliana is niet een veel voorkomende naam. Enkele geslachten grossieren echter in die naam: Verbrugh, van Essevelt en van Grootvelt.

Op de foto staat mevr. van Rijnberk met haar achter-achter-achternichtje Lianne Hogendoorn.

Kennismaken met

M. van Beek-Montens

Mevrouw **Beeltje Kraaijenhof** (lidnr. 130341)

Een specialere ontvangst dan bij mevrouw Kraaijenhof is nauwelijks denkbaar. De spontane vrolijke begroetingskreten van Coco zijn echt vertederend. En denk nu niet: “Dat zal dan wel de kraai van Kraaijenhof wezen...”. Nee, Coco is een prachtige grijzeroodstaart papegaai. Een kostelijke vogel, die buitengewoon oplettend het gesprek volgt. Voor een vogel lijkt het ook wel logisch om belangstelling te hebben voor een “stamboom”.

Tijdens deze ontmoeting heeft mevrouw Kraaijenhof een stapel boeken en papieren tevoorschijn gehaald, die bewijzen hoezeer zij geïnteresseerd is in het onderzoek naar de familiegeschiedenis. Ze vindt het leuk voor zichzelf, maar zeker ook voor haar kinderen en kleinkinderen. Daarom bewaart zij zorgvuldig de nog bestaande foto's en ook familiedrukwerk. Aan neven en nichten vraagt zij om kopieën van oude foto's en zelfs op rommelmarkten en veilingen kijkt zij uit naar mooie oude foto's. Een prachtig album, volgeplakt met foto's van de familie Jörissen, vond zij daar. 't Is geen familie, maar wel uit de omgeving van waaruit haar eigen familie – o.a. Welgraven - afkomstig is. Zij is voornemens is om alle afbeeldingen in familiealbums en op losse foto's te voorzien van persoons- en plaatsnamen voor zover zij die kent. Heel belangrijk, want oudere familieleden bij wie zij navraag kunnen doen, zijn haar niet bekend.

Met snuffelen op het internet is zij zojuist begonnen, een goede aanvulling op de verzamelde gegevens. Al met al staat mevrouw Kraaijenhof echt aan het begin van een mooi familieonderzoek. Gedreven door belangstelling voor het verleden en ondersteund door informatieve boekwerken, ziet de genealogische toekomst er veelbelovend uit.

Namen waarop het onderzoek in eerste instantie is gericht:
Kraaijenhof en Wiersma (Harderwijk) , Welgraven en Jansen (Arnhem e.o.),
Willemsen en Breekveldt (Renkum en Wageningen)

Degene die belangstelling heeft voor de foto's of informatie kan leveren over de genoemde families kan contact opnemen met Beeltje Kraaijenhof via haar e-mailadres: beeltjekraaijenhof@hetnet.nl of met de redactie van Aqua Vitae.

Walraven van Haeften, een rijk en machtig man

P. Welling

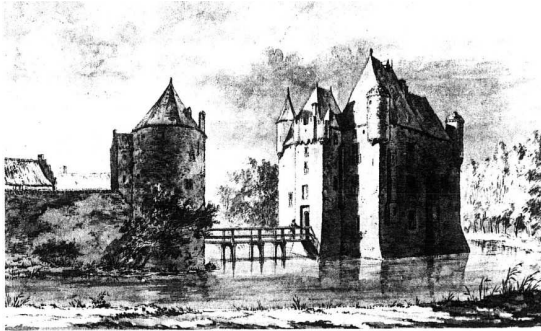
In zijn boek “TRANSITIE EN CONTINUÏTEIT”¹⁾ over de bezitsverhoudingen en de plattelandseconomie in het westelijke deel van het Gelderse rivierengebied tussen 1300 en 1570 noemt B.J.P. van Bavel Walraven van Haeften een gefortuneerd en machtig heerschap. In 1464 was er in de Tielerwaard een conflict ontstaan over de tiendplicht van raapzaad. Walraven had alle tienden van het Kapittel van St. Marie te Utrecht in Varik, Haafden, Geldermalsen, Deil, Rumpst en Gellicum gepacht. Hij nam er geen genoegen mee, dat de bewoners van de genoemde dorpen weigerden de tienden over het verbouwde raapzaad aan hem te betalen en spande een juridische procedure aan. Voor de Bank van Tuil kregen de bewoners gelijk, omdat *'drie- off vierhondert jair lanck tot desen daghe toe gheen raepthiende gegheven hebben'*

Walraven ging echter met succes in hoger beroep bij de hertogelijke rechter, die oordeelde, dat raapzaad wel degelijk tiendbaar was *'uytgescheyden, beloken hoefsteden van vyer hont lants, off daerenbynnen'* Alleen als tuinbouwgewas was raapzaad dus niet tiendbaar. De bewoners van de Betuwse dorpen moesten Walraven dus de tienden betalen. In het volgende jaar staat Walraven vanwege de raapzaadtienenden weer voor het gerecht, ditmaal bij de Bank van Deil. Hij klaagt nu niet de kleine boeren aan, maar andere schiltboortigen²⁾, personen uit zijn eigen sociale klasse, als Hendrik van Varik, Jan van Arkel, Jan van Weerdenburg en nog enkele anderen, die ook weigerden de tienden te betalen. Ook deze keer werd Walraven, die juridisch sterk onderlegd was, in het gelijkgesteld en moesten zijn collega-schiltboortigen hem de tienden betalen.

Een rijk man

Walraven van Haeften werd rond 1410 te Tuil geboren als (vrijwel zeker) de oudste zoon van Otto van Haeften en Adelissa van Herwijnen. Otto was de zevende Heer van Haafden uit de familie van Haeften. De familie van Haeften³⁾ behoorde in de 15^e eeuw tot de subtop van de schiltboortigen. De stamhouders van deze familie, zoals Walraven en zijn vader Otto, beschikten over een heerlijkheid en zaten qua grondbezit vlak onder de absolute top van de schiltboortigen, zoals de families van Weerdenburg (ca. 450 morgen⁴⁾) en Pieck (ca. 300 morgen⁵⁾).

Wanneer we in chronologische volgorde het grondbezit en de grondtransacties van Walraven eens onder de loep nemen, dan kunnen we niet anders dan concluderen, dat hij inderdaad een “gefortuneerd” man was. Walraven kocht in 1421 het slot Frissestein, ook wel genoemd Huis te Herwijnen, met de poorttoren en de voorburch van Margriet van Giessen, de weduwe van Dirk van Herwijnen⁶⁾. Walraven tuchtigt dan zijn vader Otto met Frissestein, dat een grondoppervlakte had van 11 morgen⁷⁾ en dat in 1672 door de Fransen werd verwoest. Walraven wordt

Frissestein door A. Rademaker
 Fotoreproducties Collectie van het Rijksbureau voor Kunsthistorische Documentatie Den Haag

1 Kasteel Frissestein te Herwijnen

zelf in 1467 beleend met Frissestein⁷⁾. In 1431 verwerft hij de overige toebehoren bij het huis te Herwijnen en in 1424 verwerft hij door overdracht van Johan van Culenborch *Half die Rade Tiende* te Herwijnen⁷⁾. Dezelfde Johan van Culenborch verkoopt Walraven in 1431 nog een stuk grond⁸⁾, genaamd de Meyskamp, in Herwijnen. In de jaren 1435/1436 kwamen daar bij enkele tienden, een hofstad met

7 hond land en de Tolwaard, die Walraven kocht van Johan van Herwijnen Willemszoon⁶⁾. De belening geschiedt in 1467. Margriet van Herwijnen beleent Walraven in 1436 bij transport met de halve smalle tiende en de halve tiend in Herwijnen van de dijk tot de Marken⁷⁾. Vervolgens koopt Walraven in 1444 van Johan van Herwijnen de Engelenburg te Herwijnen⁶⁾. In hetzelfde jaar vergrootte Walraven zijn bezit in Herwijnen met de Roemde en een jaar later door transport van Otto van Vuren van Asperen met de tiende de Poetkampen⁷⁾. In 1467 wordt Walraven eigenaar van het Huis te Haaften (kasteel Goudenstein) met 7 morgen land, de Coelhof en 14 hond land in de Molencamp, (tegenwoordig een tankstation langs de A15 bij Knooppunt Deil). Tegelijk tuchtigt Walraven zijn vrouw. In hetzelfde jaar wordt hij ook nog beleend met de Snoygrevenweerd te Rhenen, die hij overigens in 1451 weer verkoopt om de heerlijkheid Heeselt⁷⁾ te kunnen aankopen.

De zakelijke belangen van Walraven lagen niet alleen bij grondtransacties. Zo verkrijgen Walraven en zijn broer Arnt op 5 juli 1444 van Johan die Joede de helft van de gruit⁹⁾ van Zaltbommel. Hertog Arnold van Gelre stemde in met deze transactie¹⁰⁾. Ook in 1444 en in 1467 wordt Walraven beleend met de wind in Herwijnen, met daarbij de bepaling, dat, wanneer iemand uit het dorp elders laat malen, Walraven automatisch de helft van de opbrengst krijgt⁷⁾. In 1473 erft hij ook de bezittingen van zijn broer Arnt, die dan overlijdt en geen mannelijke nakomelingen achterlaat. De belangen van Walraven brengen hem ertoe om een verdrag over het schoonhouden van de rivier de Linge, die toen nog geen dode rivier was, mede te ondertekenen¹⁰⁾. De rivier moest bevaarbaar blijven. Het zat Walraven zakelijk echter niet altijd mee. Op 20-06-1433 getuigen Claes van Tuyl, priester en pastoor te Herwijnen, Arnt Rinck, priester en vicaris te Herwijnen, Herman van Spiegel van Herwijnen, Peter Sterck, Otto Jacobssoen, Peter Smoutriem en Jan, bastaard van Culemborg, dat Walraven van Haefden in de nacht van Sint Ponciaensdag 1432 brandschade heeft geleden aan gewassen, vee,

bouwhuis, hooibergen, wagens, ploeg, huisraad en gereedschap ter waarde van 835 Arnhemse guldens¹¹⁾.

Een machtige man

Walraven volgde zijn vader Otto op als achtste Heer van Haaften na diens dood in 1430. Daarnaast was hij Heer van Hellu (Hellouw), dat hij erfde van zijn oom Wouter¹²⁾. Door zijn huwelijk met de erfdochter van Allard van Varick, Hendrica van Varick of Ganderick, werd Walraven ook Heer van Varick¹³⁾. Walraven wordt ook wel gezien als de stamvader van de tak van Haefden tot Haefden van het geslacht van Haefden¹⁴⁾. Nadat hij zijn positie in Herwijnen en omgeving behoorlijk had versterkt, slaat Walraven zijn vleugels verder uit. Hertog Arnold van Gelre stelt hem in 1436 aan als drost/ambtman van Buren en Beusichem¹⁵⁾. Buren en Beusichem kenden in die tijd een eigen rechtssyteem, dat was gebaseerd op het landrecht van 1383, dat heer Alart van Buren de stad verleende, en op het poort- of stadsrecht uit 1395¹⁶⁾. Het Burense poort- en stadsrecht vertoonde grote overeenkomst met het poort- en stadsrecht van Culemborg uit 1318.

Mogelijk is Walraven van Haefden niet door de hertog van Gelre aangesteld als drost van Buren maar door Johan van Culemborg, zoals het Nieuw Nederland Biografisch Woordenboek stelt. Buren was in de tweede helft van de 15^e eeuw met succes bezig zich los te maken van de Heren van Culemborg en de hertog van Gelre. Hieronder zijn een aantal van Walravens uitspraken als drost weergegeven, zoals die voorkomen in het Archief van de Heren en Graven van Culemborg: [1439 Juni 15 \[op sinte Viten ende Modestendach martiris\]](#)

Walraven van Haefden, drost van het land van Bueren, oorkondt, dat Otte Zuermont en zijn vrouw Aleyt overdragen aan Wouter van Dichteren de helft van een hofstede, groot 4 morgen en 2½ hont land, gelegen onder Buerenmalsen, en geheeten Over den Codam.

[1440 Juni 12 \[op Sunte Odulphus' dach confessoris\]](#),

Walraven van Haefden, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Andries Peterszoon en Dibborch, zijn vrouw, overgedragen hebben aan Willem Coppier ten behoeve van het gasthuis te Culenborch drie morgen land in het kerspel Buesinchem, geheeten In Quakernaeck

[1441 Mei 6 \[op sente Johansdach ante portam latinam\]](#)

Walraven van Haefden, drost van Bueren en Boesynckhem, oorkondt, dat Johan van Yseren Derixz. en Geryt van Nattenvelt Rutgersz., met zijn vrouw Cristina en zijn zuster Fye, overdragen aan Maes Gerytsz. ten behoeve van het kapittel te Culenborch 1 morgen land, gelegen ther Weyde onder Boesynckhem.

[1442 Juli 21 \[op sunte Maria Magdalenenavont\]](#)

Walraven van Haefden, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat het college van St. Barbara te Culenborch, na executie door Jan die Vlieger Coenez., eigenaar wordt van 4 hont land ter Weyde onder Buesinchem, afkomstig van de erfgenamen van Lambert Gaesbec.

1443 Maart 17 [op Sunte Gheertruden dach der heiliger joncvrouwen].

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Herman Pijl overgedragen heeft aan Willem Coppier ten behoeve van het gasthuis te Culenborch een halven akker land in de heerlijkheid Buesinchem ter Weyde.

1443 Juni 12 [op sunte Odulphus' dach]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Geryt van Dam: en zijn vrouw Jan overdragen aan Geryt Melis ten behoeve van het kapittel van Culenborch 20 hont land onder Buesinchem in de Otterputten.

1443 Juli 22 [op sunte Maria Magdalenendach]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat het college van St. Barbara te Culenborch, na executie door Jan die Vliegheer Coenez., eigenaar wordt van 4 hont land ter Weyde onder Buesinchem, afkomstig van de erfgenamen van Lambert Gaesb. van Eck.

1444 November 12 [op sunte Lebuinendach]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Jan Koel Alaersz. en Geryt Eernstsz. overdragen aan Jacop van Zelem Lottemsz. 4 morgen land onder Buesinchem, gend. de Otterputten.

1445 Juni 5 [op sunte Bonifacius'dach]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Heinric Ghiisbertsz. en zijn vrouw Gheertruyt overdragen aan Hubert van Culenborg, bastaard, een akker land ter Weyde onder Buesinchem.

1445 September 14 [op des heilichs Cruyssdach Exaltacio]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Claes Ysebrantsz. en zijn vrouw Korstijn overdragen aan heer Jan Zuermont Laer, ten behoeve van de zusters van het St. Mariahuis te Culenborch, 2½ morgen land in de Aftercoop onder Buesinchem.

1446 November 10.

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Geryt Melyszoon, gasthuismeester te Culenborch, na panding en gerechtelij ken verkoop gekocht heeft de helft van twee morgen land ter Weyde in de heerlijkheid Buesinchem, afkomstig van Jan van Yseren Dircxsoon.

1447 Februari 5 [des Sonnedaeghs na onser Vrouwendach Purificatie]

Walraven van Haeften, drost van Bueren en Buesinchem, oorkondt, dat Willem Danelsz. en Maes Heinrichsz., kerkmeester te Zoelmoend, Gueert Jansz., Heinric die Lewe, heemraden van Zoelmoend, Aert van Bueren Ottensz., Heinric Geritsz., Lambert Hey Geritsz., Lubbert Jacopz., Wemmer Koel Alerts., Jan Koel Alerts., Weesel Koel Alerts., Jan Jansz. en Otto die Moelre Jansz. erkennen verkocht te hebben aan Hilwer, weduwe van Willem Hueschen, een rente van 3 schilden 's jaars, waarvan de koopsom gebruikt is voor verbouwing van de kerk.

In het aanstellingsjaar als drost van Bueren en Buesinchem maakt Walraven deel uit van een commissie van scheidsrechters, die de graaf van Gelre in het leven riep nadat de abt van de toenmalige abdij Mariënweerd bij de graaf de misstand onder de aandacht had gebracht, dat pandnemers van de abdij weigerden hun pand in te laten

lossen, terwijl toch oorkondelijk was vastgelegd dat dit eeuwig kon. Walraven behoorde met zijn broer Arnt tegelijk ook tot de aangeklaagden. De commissie van scheidsrechters gaf de abdij gelijk, waardoor deze veel in pand gegeven bezit in de daarop volgende jaren weer volledig in eigendom kreeg¹⁷⁾. In zijn beginjaren als drost laat Walraven zich in zijn oordeel kennelijk nog sterk leiden door juridische argumenten, ook al gaan die in tegen zijn eigen belang. In 1441 is hij betrokken bij een twist tussen Driel en de andere dorpen in de Bommelerwaard. Walraven is, evenals zijn broer Arnt, één van de schildboortige getuigen, wanneer de hertog de burgers van Tiel een schadeloosstelling beloofd voor de hulp die zij hem verleend hadden tegen de weerspannige burgers van Driel¹⁸⁾. Walraven en zijn broers Willem, Arnt, Gijsbert en Otto werken mee aan de uitvoering van het vonnis tegen Driel.

Tijdens de vasten van 1438 waren de dijken van de Waal weer een keer doorgebroken. Voor drossaard Walraven is het heel gewoon, dat hij met zijn mensen en met alle Betuwenaren meehelpt om de schade aan de dijken te herstellen. Aanvankelijk doen ze dat door de breuken in de dijken met kleine dijken of kaden te stoppen. De heemraden echter besluiten een hele nieuwe dijk aan te leggen tussen Tiel en Ooy, en zo geschiedde.

Als drost van Buren stond Walraven van Haeften op goede voet met hertog Arnold van Gelre, die in een felle strijd verwickeld was met Bourgondische Karel de Stoute om de macht in het Gelderse. Op 'saterdach na Sint Alexisdag 1461' zegelt Walraven als 'onse havemeister' een oorkonde van hertog Arnold van Gelre, waarin staat, 'dat heer Walraven van Haeften, heer Goirt van Wylack en heer athys van Eyl sementlick opten herenhuse (te Venlo) waeren om der zwoenen will, ten selven mael gehat ende doen geschinct 3 quart maelvysien'¹⁸⁾.

Karel de Stoute straft alle Gelderse schildboortigen met verbeurdverklaring van hun goederen, toen hij Gelre veroverd had. Wanneer Karel de Stoute echter in 1472 de strijd weer verloren heeft van hertog Arnold en de hertog van Kleef en afstand doet van zijn rechten op de verbeurdverklaarde goederen van de schildboortigen, behoort Walraven tot degenen voor wie de hertog dat doet op 28 december¹⁰⁾. Ook met de latere hertog van Gelre, Adolf, is Walraven bevriend; hij is dan ook met Otto van Bylandt één van de getrouwen van de hertog wanneer deze een verbond van vriendschap sluit met bisschop Roprecht van Keulen¹³⁾. Op 06-04-1446 is Walraven getuige, wanneer Arnolt, hertog van Gelre erkent 10420 Rijnsche guldens schuldig te zijn aan zijn raad Gerard heer to Culemborg Weerde en Ewijck, van wie Walraven zelf eerder ook geld had geleend. De hertog geeft hiervoor het ambtmanschap van slot, stad,

land heerlijkheid en ambt van Buren en Beusichem tot onderpand¹⁹⁾ aan Gerard van Culemborg. Voor Walraven betekent dit het einde van zijn functie als drost van Buren.

Verdreven uit Buren

De Burenaren waren hem trouwens toch al zat, gegeven het feit, dat zij tegen hem in opstand kwamen, zijn huis bestormden, hem de toegang tot de stad ontzegden en hem met hulp van die van Nijmegen uiteindelijk verdreven. Walraven gaf zich over op voorwaarde van een vrije aftocht. Op 21 mei 1448 beloven de steden en de ridderschap van Nijmegen, dat Walraven in geen enkele functie in het Land van Buren zal terugkeren²⁰⁾. Wel kreeg Walraven van de nieuwe ambtman een vergoeding van 7500 Rijnse Guldens, hetgeen doet vermoeden, dat Walraven het ambtmanschap had gepacht. Door belangrijke functies van de Landsman te pachten verwierven de schiltboortigen zich grote macht en rijkdom.

Nu hij geen drost van Buren meer is, moet Walraven andere activiteit vinden om zijn tijd mee door te komen. In 1447 neemt hij de functie van Raad van Zaltbommel op zich²⁰⁾, terwijl hij al Raad (=adviseur) van hertog Arnold van Gelre was. Voor de hertog treedt hij na 1446 op als gezant bij diens onderhandelingen met de hertog van Brabant. In hetzelfde jaar is hij met Jan van Schonauwen schepen van Tuil. In 1461 is Walraven, die dan haar hofmeester is, getuige voor Maria van Bourgondië, wanneer die uitspraak doet in het geschil tussen haar zoon en hertog Arnold van Gelre en diens vrouw Catharina, de dochter van Maria van Bourgondië²¹⁾. In 1452 behoort Walraven tot de Noordnederlandse edelen, die deelnemen aan de strijd van Philips van Bourgondië tegen de Gentenaren, die verslagen werden bij Rupelmonde²¹⁾. Kennelijk was het voor Walraven nu weer voordelig de zijde van de Bourgondiërs te kiezen. Dat Walraven een gevecht niet schuwde blijkt in 1467, wanneer hij voor Jolenta, de weduwe van Reinoud van Brederode, in 1467 de stad Vianen verovert²¹⁾.

Natuurlijk was Walraven ook ridder. Vanaf 1458 staat hij te boek als Ridder van Herwijnen, ter gelegenheid waarvan hij nog een paar stukken tiend verwerft, die Johan van Herwijnen en diens vrouw Fije Spaens aan hem overdragen⁷⁾. Als zodanig komt hij nog voor in 1460 en 1468 op de Ridderceduul van Nijmegen, evenals zijn broer Otto²²⁾. Van Slichtenhorst vermeldt Walraven nog een keer in 1472 als knaap in de belasting van 50.000 goudguldens, die voor 10 jaar over Gelre en Zutphen werden omgeslagen.

Het gezin van Walraven

Wanneer Walraven met Hendricka van Varick, zij was Vrouwe van Varick, in het huwelijk trad is niet bekend. Hendricka van Varick is de enige dochter van Henric van Varick en Sophia van Aller van Stoutenburch. Een genealogie, die Petrus Adrianus van Haeften in 1841 maakte als bewijs van de afstamming van de Betuwse ridders van de toen levende leden van de familie van Haeften en die zijn broer gebruikte bij zijn vergeefse aanvraag van de adellijke titel van Baron bij de

Hoge Raad van Adel²³⁾, vermeldt, dat het huwelijk van Walraven en Hendricka plaats vond na het overlijden van een broer van Walraven. Dat moet dan na het overlijden van Nicolaes (Claes) van Haeften in 1438 geweest zijn. Als Vrouwe van Varick was Hendricka natuurlijk niet onbemiddeld. In 1473 verwerft ze nog 16 morgen land op de Langemaat in Ophemert, die ze nalaat aan haar zoon Johan Walravenszn⁷⁾.

Walraven en Hendricka kregen 6 kinderen. Dochter Johanna wordt religieuze in Zaltbommel²¹⁾. Beatrix, die vóór 1478 overlijdt, treedt op 21-10-1468 in het huwelijk met Johan Johansz van Rossem, Heer van Rossem, Lathem en Zoelen²⁴⁾. Uit het huwelijk wordt één dochter, Meralda, geboren. Zoon Philips, die overleed vóór 1486, trad in het huwelijk met Griet Ernstendochter van Ewick. Griet was vóór haar huwelijk met Philips al twee keer getrouwd geweest en trad na zijn dood nog twee keer in het huwelijk⁷⁾. De derde dochter van Walraven en Hendricka wordt geboren in 1435 in Haaften, zij overlijdt op 31 oktober 1504, 69 jaar oud. Deze Elisabeth treedt 4 keer in het huwelijk. Toen ze 21 jaar was trad ze met Johan Gerritsz van Broeckhuijsen in het huwelijk. Vier jaar later in 1460 vond het huwelijk met Adolf van Egmond plaats. Na 10 jaar hield ook dit huwelijk geen stand. De volgende echtgenoot was Gerrit van Vlodorp, die in 1480 overleed.

Tenslotte trouwde Elisabeth, toen ze 61 jaar oud was, met Willem van Aeswijn. De vierde dochter van Walraven en Hendricka is genaamd naar haar moeder. Dochter Hendrica, ook wel Henriëtte genaamd, wordt omstreeks 1438 in Haaften geboren. Zij trouwt in 1466 in Detmold in Duitsland met Hendrik van Ranst. Dit echtpaar, dat 5 kinderen krijgt, drukt vooral zijn stempel op het geestelijke leven in Boxel²⁵⁾.

Het zesde kind van Walraven en Hendricka is Johan Walravenszn, die ongeveer in 1440 in Haaften op Kasteel Goudenstein geboren wordt. Deze Johan of Jan erfde veel van zijn vader en moeder, omdat zijn oudere broer Philips al overleden was. Johan was de 9^e Heer van Haaften en ook

Heer van Hellouw en Herwijnen. Op 28 juli 1481 werd hij beleend met Goudenstein⁷⁾. In 1478 trad Johan, die toen 38 jaar oud was, in Herwijnen in het huwelijk met Diderica van Immerseel van Lyre. Hun zoon Walraven zal de 10^e Heer van Haaften zijn uit de familie van Haeften.

Hendricka van Varick overleeft haar man Walraven 4 jaar. Hij sterft in 1478 en is dan ongeveer 68 jaar oud. Hendricka blaast haar laatste ademtocht op eenenzestigjarige leeftijd in 1482 uit. Gegeven zijn bezittingen is de conclusie gerechtvaardigd, dat Walraven een gefortuneerd man was. Door zijn huwelijk met Hendricka van Varick wist hij zijn bezittingen fors uit te breiden. Hij kende slechts weinig tegenslag. Hij was ook een machtig man, die, nadat hij verdreven was als drost van Buren, een fijne neus had voor welke partij hij moest kiezen in de strijd om de zeggenschap in Gelre.

Tot slot

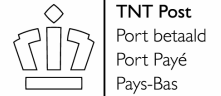
Omdat er veel onduidelijkheid staat over de opeenvolging van generaties vóór de ouders van Walraven van Haeften, zie ook het artikel van J.N.A. Groenendijk elders in dit blad en het Nederland's Adelsboek, blijft Walravens stamreeks achterwege. Meer onderzoek is nodig om de juiste afstamming van Walraven in kaart te brengen, als dat al gaat lukken.

Tiel, augustus 2008

Reacties aan: pawelling@wanadoo.nl

Bronnen en voetnoten

- 1 Uitgeverij Verloren, Hilversum, 1999, pag. 594
- 2 Letterlijk: geboren onder een wapenschild, lees edelen, leden van de vrije ridderschap en ministerialen
- 3 Hier wordt steeds voor de schrijfwijze met ae gekozen, de meest voorkomende schrijfwijze
- 4 1 morgen = 0,8 ha
- 5 Zie B.J.P van Bavel, Transitie en Continuïteit, pag. 352
- 6 Zie Aart Bijl, Geschiedenis van Herwijnen
- 7 Zie Sloet en van Veen, Lenen in het kwartier Nijmegen
- 8 Zie Art Bijl, Over heren, weiden en kastelen
- 9 Het recht op granen en kruiden voor het brouwen van bier
- 10 Zie Nijhoff, Gedenkwaardigheden van Gelre
- 11 Zie Archief Graven en hertogen van Gelre, Arnhem
- 12 Zie Streekarchief Geldermalsen
- 13 Zie Nieuw Nederland Biografisch Woordenboek, Leiden 1911-1937
- 14 Zie Dom. Benedictus Haeftenus, door dr. M. van Haften, uitgegeven bij W.ten Have nv., Amsterdam, 1940
- 15 Zie Goederenvererving en goederenbeheer van de abdij Mariënweerd 1129-1592, B.J.P. van Bavel en Nieuw Nederland Biografisch Woordenboek
- 16 De oudst bekende rechten van Buren: De "vordele van verstepnise" en de landrechten van Buren en Beusichem uit 1383, door H.P.J.E. Merkelbach, gebaseerd op Oud Archief Buren en Landrecht van Buren en Beusichem door mr. J.J.S. Sloet
- 17 Zie B.J.P. van Bavel, Goederenvererving en goederenbeheer van de abdij Mariënweerd 1129-1592
- 18 Zie A. van Slichtenhorst Boeken van de Gelderse Geschiedenissen, Arnhem 1654
- 19 Zie Regesten in Gelders Archief
- 20 Zie A. van Slichtenhorst Boeken van de Gelderse Geschiedenissen, Arnhem 1654 en Nieuw Nederland Biografisch Woordenboek, Leiden 1911-1937
- 21 Zie Nieuw Nederland Biografisch Woordenboek, Leiden 1911-1937
- 22 Zie Ridderceduul Nijmegen in het Gelders Archief te Arnhem
- 23 Bij Koninklijk Besluit werd in 1844 aan de toen nog levende kinderen van Adriaan van Haeften en hun nakomelingen de titel van Jonkheer/Jonkvrouw verleend
- 24 Zie D'Ablaing van Giessenburg, de Ridderschap Nijmegen
- 25 Zie www.archieven.nl/archief van Ranst

Afzender

NGV afdeling Betuwe

Achterstraat 22

4054 MT Echteld